

RMDS 05.80

4. izdanje
20.07.2006.

SALW Istraživanje

Šef kancelarije,
SEESAC,
UNDP Beograd,
Internacionalnih Brigada 56,
11000 Beograd,
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

1 Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47

Tip dokumenta: Regionalni standardi razoružanja na mikro nivou	Originalna referenca: RMDS 05.80	Jezik prevoda: Bosanski, srpski i hrvatski (BSH)
		Originalni broj i datum izdanja RMDS 05.80 (2006)
Naslov prevoda: RMDS 05.80 i SALW istraživanje		

Naslov originala: RMDS 05.80 and SALW Survey
--

Izjava o izvoru i potvrda autentičnosti: Ovaj dokument je prevod originalnog engleskog (britanskog) teksta, kojeg je objavio SESAC Beograd, Srbija. Njegovu tačnost SEESAC je potvrdio na osnovu raspoloživih tehničkih informacija, te ga tako priznao kao zvaničan prevod
--

Datum objavljivanja prevoda: 2006.
--

Upozorenje

Ovaj dokument važi od datuma navedenog na naslovnoj stranici. Pošto su Standardi za regionalno razoružanje na mikro nivou (Regional Micro-Disarmament Standards, RMDS) podložni redovnom pregledanju i revidiranju, korisnici bi trebalo da redovno posećuju Web lokaciju RMDS projekta kako bi proverili trenutno stanje: www.seesac.org

Obaveštenje o autorskim pravima

Ovaj dokument predstavlja Standard za regionalno razoružanje na mikro nivou u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (RMDS) i zaštićeno je vlasništvo UNDP. Ovaj dokument u celini, kao ni jedan njegov deo, ne smeju biti reprodukovani, čuvani ili prenošeni ni u kakvom obliku, niti bilo kojim sredstvima, za bilo koju drugu svrhu bez prethodnog pisanog dopuštenja dobijenog od SEESAC, koji zastupa UNDP.

Ovaj dokument se ne sme prodavati.

Šef kancelarije
SEESAC
UNDP Beograd
Janka Veselinovića
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Sadržaj

1	Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47.....	i
	Sadržaj.....	iii
	Predgovor.....	iv
	Uvod	v
	SALW Istraživanje.....	1
1	Namena	1
2	Reference	1
3	Termini i definicije.....	1
4	Prednosti istraživanja.....	1
5	Cilj istraživanja.....	2
6	Faze istraživanja	2
6.1	Pripremna faza	2
6.2	Faza prikupljanja podataka	2
6.3	Faza analize podataka	2
6.4	Faza potvrde.....	2
7	Komponente SALW istraživanja	3
7.1	Istraživanje distribucije malokalibarskog naoružanja (SADS)	3
7.2	Istraživanje uticaja malokalibarskog naoružanja (SAIS)	3
7.3	Istraživanje percepcije malokalibarskog naoružanja (SAPS).....	3
7.3.1.	Ispitivanje potražnje za malokalibarskim oružjem (SADS).....	4
7.4	Istraživanje kapaciteta lakog naoružanja (SACS)	4
8	Dizajn i izvođenje operacija istraživanja.....	5
8.1	Dizajn istraživanja.....	5
8.2	Protokoli istraživanja	5
8.3	Kvantitativne metodologije naspram kvalitativnih	5
8.4	Minimalne greške	5
8.5	Istraživački kadar.....	6
8.6	Povezivanje srednjoročne procene i situacije posle intervencije	6
9	Polja nadležnosti.....	6
9.1	Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP).....	6
9.2	Regionalne organizacije	6
9.3	SEESAC	6
9.4	Istraživanje o malokalibarskom naoružanju	7
9.5	Nacionalna struktura nadležna za SALW.....	7
9.6	Organizacije za kontrolu SALW.....	7
9.7	Nacionalne i regionalne zajednice.....	7
	Aneks A (Normativni) Reference	8
	Aneks B (Informativni) Termini i definicije.....	9

Predgovor

Na dan 8. maja 2003. godine raspravljalo se o razvijanju standarda i smernica za regionalno razoružanje na mikro nivou¹ tokom seminara o „lakom i malokalibarskom naoružanju **SALW** – **Godinu dana posle primene Plana Pakta za stabilnost**“ čiji je sponzor bio Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i implementaciji kontrole naoružanja (RACVIAC). Postignuta je opšta saglasnost o tome da su takvi standardi i smernice poželjni, i SEESAC se složio da razradi okvire, a zatim i da preuzme odgovornost za budući razvoj regionalnih standarda. Dogovoreno je da će Regionalni standard razoružanja na mikro nivou (RMDS) biti organizovan tako da pruža podršku radu na operacionalnom nivou, i da će ići dalje od veoma uopštenih dokumenata o „najboljoj praksi“ kakvi su trenutno dostupni. Posle široke rasprave između zainteresovanih strana u vezi sa statusom RMDS, dogovoreno je da će se termin „standardi“ koristiti da se naznače tehnička pitanja, dok će se „smernice“ odnositi na „programska“ pitanja. Ceo paket će i dalje ostati pod nazivom RMDS radi lakšeg snalaženja, ali svaki pojedinačni dokument pokazivaće da li na njega treba gledati kao na „standard“ ili na „smernicu“.

Ovaj RMDS² odražava razvoj operativnih procedura, prakse i normi koje su se pojavile tokom prethodne četiri godine u oblasti kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja (Small Arms and Light Weapons, SALW)³. U oblasti regiona i van njega utvrđeni su primeri najbolje i najnovije prakse, i prikazani prema potrebi u okviru ovog RMDS/G.

SEESAC ima mandat po Planu za regionalnu implementaciju Pakta za stabilnost (Stability Pact Regional Implementation Plan) da, između ostalog, ispunjava sledeće operativne ciljeve: 1) da razmenjuje informacije i unapređuje saradnju u uspostavljanju i primeni SALW programa i pristupa u nadzoru i smanjenju naoružanja među akterima u regionu; i da 2) uspostavlja veze i koordinira ovaj program sa drugim relevantnim regionalnim inicijativama. Razvoj RMDS je jedno od sredstava da se taj mandat ispuni.

Rad na pripremi, proveru i revidiranju tih standarda vodi SEESAC, uz podršku međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija i konsultanata. Najnovija verzija svakog standarda, zajedno s informacijama o radu na razvoju, može se naći na Web lokaciji www.seesac.org. RMDS će biti revidiran barem svake treće godine, kako bi odražavao razvoj SALW normi i praksi nadzora, i kako bi izmene bile uvedene u međunarodnu regulativu i zahteve. Poslednja revizija urađena je 1. marta 2006, i ona odražava razvoj Standarda UN integrisanog razoružanja, demobilizacije i reintegracije (IDDRS) www.unddr.org, koji sadrže i RMDS/G kao normativnu odrednicu po pitanjima razoružanja i kontrole SALW, kao i Protokol istraživanja o potražnji SALW.

---

¹ Definiše se kao: "Nadziranje, prikupljanje, kontrolisanje i konačno uništavanje malokalibarskog naoružanja, odgovarajuće municije i eksploziva i lakog naoružanja kod boraca, a često i kod civilnog stanovništva. Ono uključuje razvoj odgovornih programa upravljanja oružjem i municijom". Nekada se koristio kao sinonim za kontrolu SALW, ali je danas kontrola SALW opšte prihvaćeni termin. Termin razoružanje na mikro-nivou se u ovom dokumentu koristi samo radi doslednosti u nazivu RMDS/G, kako se ne bi menjao naslov standarda.

² Plan i format RMDS zasnovani su na izuzetno uspešnim Međunarodnim standardima o delovanju mina (International Mine Action Standards, IMAS). SEESAC se zahvaljuje Službi UN za protivminsko delovanje (UNMAS) na saradnji tokom razvoja RMDS.

³ Ne postoji dogovorena međunarodna definicija za SALW. Za svrhe RMDS može se primeniti sledeća definicija: "**Sva smrtonosna konvencionalna borbena tehnika koju mogu nositi pojedinačni borci ili lako vozilo, i koja ne zahteva značajne mogućnosti logističke podrške i održavanja.**"

Uvod

Lako i malokalibarsko naoružanje i municija su sami po sebi opasni. U pogrešnim rukama, i u dovoljnim količinama, mogu uticati na političku destabilizaciju i dovesti do razbuktavanja konflikta. Kao takvi mogu prouzrokovati veliku opasnost kako za nacionalnu vladu tako i za međunarodne i regionalne mirnodopske napore. Najefikasniji način da se drže pod kontrolom je putem programa kontrole malokalibarskog naoružanja. Od prevasnodnog je značaja da prva faza bilo koje intervencije vezane za SALW bude iscrpno istraživanje koje sprovodi nacionalna nadležna struktura i/ili međunarodna zajednica. Funkcionalnom analizom SALW programa utvrđeno je da početno prikupljanje podataka ima najveći uticaj na izradu programa i budući uspeh; pa ipak se ovo retko čini u dosadašnjim SALW programima.

U ovom RMDS dati su inovativni pristupi prikupljanju SALW, na osnovu Istraživanja o malokalibarskom naoružanju u okviru projekata UNDP na Kosovu⁴ i u Makedoniji, kao i istraživanja koja je uradio Saferworld i ISS u Tanzaniji⁵.

Važno je imati u vidu da ovo Istraživanje, u kontekstu RMDS i programa kontrole SALW, predstavlja specifičan zadatak koji treba izvoditi kao deo pripremno-pomoćne faze neke SALW intervencije.

Ovaj RMDS koncentrisan je na zahteve istraživanja i daje preporuke o odgovarajućim protokolima za potrebe budućih istraživanja o SALW tog tipa.

---

⁴ Kosovo i oružje, Elementarna procena SALW na Kosovu, Istraživanje o malokalibarskom naoružanju, jun 2003.

⁵ Uticaj malokalibarskog naoružanja u Tanzaniji, Nacionalno istraživanje, ISS Monografija 70, mart 2002, i *Rešavanje problema širenja malokalibarskog naoružanja: Razvoj i implementacija Nacionalnih planova akcije o upravljanju oružjem i razoružanju*, Jakkie Potgieter i Angus Urquhart, SaferAfrica i Saferworld, Pretorija, 2003.

SALW Istraživanje

1 Namena

U ovom RMDS ustanovljeni su vodeći principi i protokoli istraživanja, kao sastavne komponente SALW programa.

Da bi bila što je moguće efikasnija, važno je da se komponenta istraživanja uvede u fazama strateškog, operativnog i detaljnog planiranja u toku razvoja programa. Finansijski troškovi istraživanja su mali u poređenju sa ukupnim troškovima programa, pa ipak mogu potencijalno znatno da utiču na uspeh programa.

2 Reference

Lista normativnih referenci data je u Aneksu A. Normativne reference su važni dokumenti na koje se poziva u ovom standardu, i koje čine sastavni deo odredbi istog.

3 Termini i definicije

Lista termina i definicija iz ovog standarda navedena je u Aneksu B. Kompletan glosar svih termina i definicija iz serije RMDS dat je u RMDS 02.10.

U RMDS seriji standarda, reči 'mora', 'treba' i 'može' se koriste radi izražavanja određene mere pridržavanja. Upotreba ovih reči je u skladu sa jezikom koji se koristi u svim ISO standardima i smernicama.

- a) 'mora' se koristi za iznošenje zahteva, metoda ili specifikacija koji se primenjuju u cilju saobražavanja standardu;
- b) 'treba' se koristi za ukazivanje na preporučene zahteve, metode ili specifikacije; i
- c) 'može' se koristi za ukazivanje na mogući metod ili pravac delovanja.

Termin 'nacionalna nadležna struktura' odnosi se na državne odsek(e), organizaciju(je) ili instituciju(je) u svakoj SALW zemlji koja ima dužnost da reguliše, upravlja i koordinira SALW aktivnostima.

4 Prednosti istraživanja

Nedostatak detaljnih informacija kod ranijih programa kontrole SALW je verovatno predstavljao barijeru za bezbedne, efikasne i uspešne nacionalne i međunarodne inicijative u ovoj oblasti. Stoga je od presudne važnosti integrisani i sveobuhvatni pristup planiranju programa, kao i razvoju i izradi iscrpnog istraživanja. SALW istraživanje će omogućiti:

- a) "potrebu" identifikacije oružja i municije;
- b) razvoj odgovarajućih intervencija ili rešenja zasnovanih na rezultatima istraživanja, što doprinosi efikasnosti ostalih komponenti planirane intervencije; i
- c) nadzor i procenu uticaja intervencija zasnovanih na unapred izabranim i dogovorenim pokazateljima performanse.

Iako se prihvataju specifične potrebe i situacija u svakoj zemlji, preporučena metodologija poreporučena u ovom RMDS predstavlja okvir za razvoj efikasnog istraživanja. Ono što je presudno je da istraživanje utvrdi i podstakne veze između kontrole SALW i pitanja opšteg razvoja i sektora bezbednosti.

5 Cilj istraživanja

Određivanje priorde i obima širenja SALW i njegovog uticaja na region, naciju ili zajednicu i procenjivanje postojećih kapaciteta SALW intervencije u cilju obezbeđivanja preciznih podataka i informacija za bezbedne, efikasne i uspešne intervencije od strane odgovarajuće organizacije.

6 Faze istraživanja

6.1 Pripremna faza

U idealnim uslovima, nacionalna komisija ili koordinator (focal point), treba da se odrede u programskoj koncepciji. Ova nacionalna struktura treba da odredi ciljeve SALW programa (v. RMDS 01.10); ovi ciljevi potom diktiraju prioritete istraživanja.

6.2 Faza prikupljanja podataka

Postoje četiri glavne komponente iscrpnog SALW istraživanja:

- a) **Istraživanje distribucije malokalibarskog naoružanja (SADS).** Prikuplja podatke o vrsti, količini, vlasništvu, distribuciji i premeštanju lakog i malokalibarskog naoružanja unutar zemlje ili regiona;
- b) **Istraživanje uticaja malokalibarskog naoružanja (SAIS).** Prikuplja podatke o uticaju lakog i malokalibarskog naoružanja na zajednicu i socijalni i ekonomski razvoj;
- c) **Istraživanje percepcije malokalibarskog naoružanja (SAPS).** Prikuplja kvalitativne podatke o stavovima lokalne zajednice (žena i muškaraca, omladine i starijih) prema posedovanju, uticajima i korišćenju SALW, kao i mogućim intervencijama;
  - **Ispitivanje potražnje za malokalibarskim oružjem (SADS):** Nadovezujući se na SAPS, komponenta SADS se bavi još užom analizom motivacije i sredstava za nabavku i vlasništvo nad SALW, pružajući detaljnije informacije o potražnji za SALW, što omogućava budućim inicijativama kontrole SALW i projektima za bezbedniju zajednicu da rade na smanjenju SALW na sveobuhvatniji način nego što je to do sada bilo moguće.
- d) **Istraživanje kapaciteta lakog naoružanja (SACS).** Prikuplja podatke o domaćim izvorima koji mogu da izvedu odgovarajuću, bezbednu, efikasnu i uspešnu SALW intervenciju.

Dalje informacije o zahtevima prikupljanja informacija za svaku od ovih komponenti ponaosob date su u nastavku.

6.3 Faza analize podataka

Informacije i prikupljene podatke treba potom analizirati u pogledu ciljeva nacionalnog SALW programa. Ova analiza će odrediti prirodu i obima problema SALW, raspoložive resurse, potrebne resurse za izvođenje efikasne intervencije i pokazatelj tipa programa za prikupljanje SALW sa najvećom mogućnošću uspeha.

6.4 Faza potvrde

Ukoliko se u fazi analize otkriju neočekivani, ili naizgled nerealistični podaci, organizacija za SALW istraživanje može poželeti da ponovo uradi tu određenu komponentu SALW istraživanja, kako bi potvrdila da podaci tačno odražavaju realnu SALW situaciju.

7 Komponente SALW istraživanja

7.1 Istraživanje distribucije malokalibarskog naoružanja (SADS)

Sledeće informacije treba da čine deo SADA:

- a) količina nelegalnog SALW;
- b) količina legalnog SALW (u vlasništvu države);
- c) količina legalnog SALW (u registrovanom posedu civila);
- d) SALW lokacije i distribucija;
- e) trase ilegalne trgovine;
- f) objekti za proizvodnju SALW;
- g) obim legalne trgovine, (nivo uvoza i izvoza SALW i upotreba u zemlji za tranzit legalnog oružja);
- h) objekti skladištenja SALW;
- i) potražnja za izdavanjem dozvola za oružje i informacije o odobrenju/odbijanju; i
- j) demografski podaci o legalnim i ilegalnim količinama SALW.

7.2 Istraživanje uticaja malokalibarskog naoružanja (SAIS) ⁶

Istraživanje jasno pokazuje zbirne rezultate koji se po potrebi razdvajaju da bi pružili preciznu sliku razlika u uticaju u zavisnosti od starosnog doba, pola, lokacije (selo/periferija-grad/grad) i tamo gde je to relevantno, etničku pripadnost i veru ispitivanih zajednica. Sledeće informacije treba da budu deo SAIS:

- a) uticaj SALW na kriminalne aktivnosti;
- b) uticaj SALW na broj žrtava i povređenih;
- c) ekonomska uticaj SALW na trgovinu, direktna i indirektna ulaganja, nezaposlenost i izvoze/uvoze;
- d) uticaj SALW na humanitarne operacije;
- e) uticaj SALW na razvojne aktivnosti; i
- f) uticaj SALW na turizam.

7.3 Istraživanje percepcije malokalibarskog naoružanja (SAPS)

Sledeće informacije, takođe razdvojene, treba uvrstiti kao deo SAPS:

- a) percepcija raspoloživog i posedovanog SALW;
- b) percepcija upotrebe SALW;
- c) percepcija uloge SALW u rešavanju konflikta na individualnom, grupnom i državnom nivou;
- d) percepcija 'kulta oružja';

---

⁶ Informacije treba ovde da budu na bazi kvaliteta. Šira perspektiva 'uticaja' može se dobiti pregledom rezultata SAPS.

- e) percepcije u odnosu na nabavku SALW;
- f) individualni i zajednički stavovi prema sigurnosti ljudi;
- g) individualni i zajednički stavovi prema merama sigurnosti;
- h) individualna i zajednička opažanja uticaja SALW na društvo;
- i) individualna, zajednička i nacionalna opažanja u pogledu kontrole SALW;
- j) individualne percepcije u pogledu opcija strategije intervencija;
- k) kapacitet organizacija civilnog društva za informisanje javnosti o problemu SALW.

7.3.1. Ispitivanje potražnje za malokalibarskim oružjem (SADS)

U okviru ovog ispitivanja potrebno je prikupiti sledeće informacije:

- a) individualna i grupna motivacija za/protiv posedovanja SALW;
- b) društveno-ekonomski i kulturni razlozi za posedovanje SALW;
- c) ljudski, društveni i materijalni resursi koji omogućuju posedovanje SALW u odnosu na realnu i relativnu cenu SALW; i
- d) društvena ograničenja posedovanja SALW.

7.4 Istraživanje kapaciteta lakog naoružanja (SACS) ⁷

Sledeće informacije treba da čine deo SACS:

- a) pitanja nacionalnog SALW zakonodavstva;
- b) kapaciteti nacionalnog skladištenja SALW;
- c) nacionalni sistem evidentiranja SALW;
- d) nacionalni sistem registracije SALW;
- e) kapacitet odgovarajućih agencija za bezbednost da izvedu bezbedno, efikasno i uspešno prikupljanje;
- f) SALW kapaciteti za uništenje oružja i municije;
- g) EOD kapaciteti odgovarajućih agencija bezbednosti;
- h) nacionalni kapaciteti za prikupljanje informacija o SALW; i
- i) kapaciteti organizacija civilnog društva (CSO) / NVO kao podrška SALW intervencijama

---

⁷ Ovo može podrazumevati i procenu onoga što je već učinjeno ili se čini, i koliko je to efikasno. Druge oblasti interesovanja bi se odnosile na raspoložive resurse (vladine i ne-vladine), kako se oni koriste (ovo bi podrazumevalo stvari kao što je isporuka ili službe bezbednosti), i iz toga izvedeno kako se resursi mogu efikasnije koristiti i kakvi su dodatni resursi neophodni – ova vrsta procene resursa mora da uzima u obzir 'tvrde činjenice' kao što su budžeti i 'lakša' pitanja veština, institucionalne organizacije, komunikacijskih struktura itd.

8 Dizajn i izvođenje operacija istraživanja

8.1 Dizajn istraživanja

Za ispitivanje distribucije, uticaja, percepcija i potražnje za SALW treba koristiti širok spektar istraživačkih metoda. Ovo će doprineti pouzdanosti sveukupnog istraživanja i moglo bi nadomestiti eventualne predrasude onih koji sprovode i koji odgovaraju na ispitivanje. U globalu, treba upotrebiti razne metode za prikupljanje podataka, kako bi se podaci potvrdili, odbili i na drugi način analizirali, u nastojanju da se poveća njihova tačnost i sposobnost generalizacije rezultata istraživačkog tima. Osim toga, neke tehnike za prikupljanje podataka mogu isključiti pitanja koja ukazuju na nelegalne aktivnosti ispitanika, mada se posedovanje oružja i pitanja prenosa moraju uvrstiti. Osetljiva pitanja ili pitanja vezana za bezbednost treba da budu deo drugih društveno-ekonomskih pitanja kako ne bi bili isuviše uočljiva. Posebnu pažnju treba obratiti na korišćenje metoda koji ohrabruju učešće marginalizovanih ili osetljivih grupa (žene, deca, etničke manjine). Treba razmotriti sledeće pristupe:

- a) upitnici za domaćinstva, u kojima se žene i muškarci odvojeno ispituju, ako je to neophodno;
- b) ključna pitanja;
- c) grupe u središtu interesovanja, koje treba podeliti po uzrastu i polu kada je to moguće;
- d) nacionalne i akademske baze podataka; i
- e) ostala istraživanja ili izveštaji u vezi s tim.

8.2 Protokoli istraživanja ⁸

Istraživanje malokalibarskog naoružanja sa sedištem u Ženevi (www.smallarmssurvey.org) razvilo je komplet logičkih i strukturnih protokola istraživanja. Organizacije koje izvode SALW istraživanja, trebalo bi, gde je to moguće, da koriste ove protokole kako bi obezbedile da se izvodi najiscrpnije moguće istraživanje u okvirima raspoloživih resursa.

8.3 Kvantitativne metodologije naspram kvalitativnih ⁹

Postoji pretpostavka da menadžeri programa, zajednice i donatori više vole kvantitativne podatke i postoji niz metodologija za prikupljanje podataka. Često više interaktivne i kvalitativne metodologije koje koriste fokus grupe i osmatranja, daju više tekstualne informacije. Kvantitativna istraživanja treba kritikovati zbog 'smeštanja' ispitanika u unapred određene kategorije, zbog nedozvoljavanja nijansi i zbog prepuštanja 'šematskom' planiranju. Zato bi trebalo težiti ravnoteži između ova dva pristupa.

8.4 Minimalne greške

Za svaku aktivnost na istraživanju, trebalo bi utvrditi prihvatljivu minimalnu grešku, o čemu treba da se dogovore oni koji vode, implementiraju, interpretiraju i predstavljaju istraživačku studiju kako bi se obezbedila dovoljno precizna i reprezentativna slika SALW situacije i kako bi se razumeo stepen u kojem su rezultati istraživanja reprezentativni povodom svih aspekata SALW situacije u oblasti istraživanja.

---

⁸ Druge organizacije, kao što je Saferworld i SaferAfrica, izgradile su metodologije istraživanja koje se takođe mogu razmotriti, dokle god su u skladu sa ovim RMDS i etosom protokola Istraživanja o malokalibarskom naoružanju.

⁹ Izvor: Uticaj malokalibarskog naoružanja u Tanzaniji, nacionalno istraživanje, ISS Monografija 70, mart 2002.

8.5 Istraživački kadar

Treba izabrati nezavisan, neutralan i nepristrasan kadar, prema polu, uzrastu i etničkoj ravnoteži, koje će prikupljati podatke i informacije o istraživanju. Tokom izbora kadra treba razmotriti sledeće faktore:

- a) izabrani kadar mora doprineti svojim integritetom i raznovrsnošću spremnosti cele zajednice da 'rade za' proces razoružanja;
- b) izabrani kadar mora svojim postupcima doprinositi sticanju opšteg poverenja i procesu izgrađivanja sigurnosti između agencija civilnog društva i zakonodavstva; i
- c) meru u kojoj se može uvesti element jačanja nacionalnih kapaciteta.

8.6 Povezivanje srednjoročne procene i situacije posle intervencije

Kako je jedan od glavnih ciljeva SALW istraživanja pružanje relevantnih informacija, što je osnova neke SALW intervencije, istraživanje treba oblikovati tako da u sebi sadrži komponente koje mogu biti od koristi u procenivanju efikasnosti ili drugih osobina intervencije, što će omogućiti da se intervencija pravilno usvoji. Upitnici istraživanja treba da se prilagode potrebama procenivanja, što će omogućiti direktno poređenje situacije pre i nakon SALW intervencije.

9 Polja nadležnosti

9.1 Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)

UNDP ima opštu funkciju da omogući, podržava i podstiče na efikasno vođenje programa kontrole SALW, neprekidnom revizijom RMDS u cilju razmatranja i eventualnog razvijanja normi i prakse kontrole SALW, kao i informisanjem relevantnih učesnika o bilo kakvim izmenama u međunarodnom zakonodavstvu i zahtevima.

UNDP bi trebalo da primeni RMDS na svoje programe, aktivnosti i ugovore po pitanju SALW intervencija, u regionu jugoistočne i istočne Evrope izuzev u slučaju da lokalna situacija isključuje njihovu efikasnu primenu. U takvim okolnostima, kada jedna ili više RMDS ne odgovaraju situaciji, UNDP će obezbediti alternativne specifikacije, uslove i smernice.

9.2 Regionalne organizacije

U nekim oblastima sveta, regionalne organizacije su dobile ovlašćenje od svojih država da koordiniraju i podržavaju programe za kontrolu SALW u okviru državnih nacionalnih granica, napr. SFOR u Bosni i Hercegovini.

U tim okolnostima regionalna organizacija bi trebalo da preuzme mnoge odgovornosti i ulogu nacionalne strukture nadležne za SALW, i mogla bi da funkcioniše i kao medijum za donacije. Odgovornosti i funkcije regionalnih organizacija za kontrolu SALW razlikuju se od jedne države do druge i mogu podlagati posebnim Memorandumima razumevanja ili sličnim sporazumima.

9.3 SEESAC

SEESAC pruža operativnu i tehničku podršku, i upravlja informacijama, u okviru resursa i na zahtev, svim programima SALW intervencija u regionu jugoistočne i istočne Evrope.

9.4 Istraživanje o malokalibarskom naoružanju

Kao primarna istraživačka institucija koja se bavi istraživanjem na temu SALW, i koja funkcioniše sa ovlašćenjem da izučava malokalibarsko naoružanje na naučnom nivou, i proizvodi pouzdane i precizne podatke, Istraživanje o malokalibarskom naoružanju treba da bude odgovorno za oblik i način vršenja ispitivanja (protokoli istraživanja) kako bi moglo da obradi znatnu količinu informacija o širenju SALW i njegovim uticajima.¹⁰

9.5 Nacionalna struktura nadležna za SALW

Nacionalna struktura nadležna za SALW ima funkciju osnivanja i održavanja nacionalnih SALW propisa i procedura za upravljanje aktivnostima SALW istraživanja. Ove nacionalne regulative i procedure treba da budu u skladu sa smernicama dobijenim na osnovu RMDS, i drugih relevantnih nacionalnih i međunarodnih standarda, propisa i zahteva.

Nacionalna struktura nadležna za SALW treba da bude odgovorna za obezbeđenje uslova koji omogućavaju efikasno upravljanje nacionalnim SALW projektima. Nacionalna struktura nadležna za SALW je ima isključivu dužnost razvijanja i upravljanja programom SALW intervencija u okviru svojih nacionalnih granica.

9.6 Organizacije za kontrolu SALW

NVO, komercijalna preduzeća i druge organizacije koje učestvuju u intervencijama za kontrolu SALW moraju učiniti sve napore da se povežu i sarađuju sa nacionalnom SALW komisijom u cilju poboljšanja efikasnosti, brzine i bezbednosti intervencija kontrole SALW. Ove SOP treba da se zasnivaju na odgovarajućim nacionalnim propisima, ili u njihovom odsustvu RMDS.

9.7 Nacionalne i regionalne zajednice

Odgovornost je nacionalnih i regionalnih zajednica da podržavaju nacionalnu SALW strukturu, kao i ostale regionalne i međunarodne strukture u njihovom donošenju i implementaciji mera za prikupljanja SALW.

---

¹⁰ Fizičko izvođenje SALW istraživanja u ime organizacija UN mora biti predloženo, naravno, u skladu sa finansijskim propisima UN.

Aneks A **(Normativni)** **Reference**

Normativni dokumenti koji slede sadrže odredbe koje, kroz reference u ovom tekstu, predstavljaju odredbe ovog dela standarda. Nijedna od ovih publikacija se ne odnosi na zastarele reference i njihove kasnije amandmane ili revizije. Bez obzira na to, strane u ugovoru zasnovanom na ovom delu standarda svakako bi trebalo da istraže mogućnost da primene najskorije izdanje normativnih dokumenata koji su naznačeni dalje u tekstu. Za važeće reference, važi najnovije izdanje normativnog dokumenta na koji se one oslanjaju. Članovi ISO i IEC redovno prave registre trenutno važećih ISO ili EN:

- a) Istraživanje o malokalibarskom naoružanju, SALW Protokol 1, Vodič u opšte istraživanje;
- b) Istraživanje o malokalibarskom naoružanju, SALW Protokol 2, Glavni i posebni ciljevi istraživanja;
- c) Istraživanje o malokalibarskom naoružanju, SALW Protokol 3, Uzorci upitnika, i
- d) Istraživanje o malokalibarskom naoružanju, SALW Protokol 4, Procena potražnje za SALW.

Treba koristiti najnoviju verziju/izdanje ovih referenci. SEESAC poseduje primerke svih referenci korištenih u izradi ovog standarda. SEESAC takođe vodi evidenciju najnovijih verzija/izdanja RMDS standarda, vodiča i reference, i oni se mogu potražiti na veb sajtu RMDS: <http://www.seesac.org/>. Nacionalne strukture nadležne za SALW, poslodavci i druga zainteresovana tela i organizacije bi trebalo da nabave ove primerke pre nego što započnu sa izvođenjem SALW programa.

Aneks B (Informativni) **Termini i definicije**

B.1.1 **eksplozivi**

supstanca ili mešavina supstanci koja pod spoljnim uticajem može brzo da oslobodi energiju u obliku gasova i toplote. [AAP-6]

B.1.2 **municija**

kompletan uređaj napunjen **eksplozivima**, gorivom, pirotehničkim sredstvima, smešom za opaljivanje, ili nuklearnim, biološkim ili hemijskim materijalom koji se upotrebljava u vojnim operacijama, uključujući i **uništavanja**. [AAP-6].

Napomena: U uobičajenoj upotrebi, engleski izraz "munitions" (u množini) označava vojno naoružanje, opremu i municiju.

B.1.3 **razoružanje na mikro nivou**

prikupljanje, kontrola i uklanjanje malokalibarskog naoružanja, municije, eksploziva, lakog i teškog naoružanja od boraca, a takođe, često, i od civilne populacije. Njegov sastavni deo je i razvoj programa za odgovorno upravljanje oružjem i municijom.

B.1.4 **nacionalni organi vlasti**

vladina ministarstva, organizacije ili institucije u zemlji nadležnoj za propisivanje, upravljanje i koordinaciju **SALW** aktivnosti.

B.1.5 **lako i malokalibarsko naoružanje (SALW)**

Svo smrtonosno oružje koje može da nosi pojedinačni borac ili lako vozilo i koje ne zahteva ozbiljnu logističku podršku i održavanje.

Napomena: U opticaju je veći broj definicija pojma SALW i međunarodni konsenzus o «ispravnoj» definiciji tek treba da bude postignut. Gore navedena definicija će se koristiti za potrebe RMDS.

B.1.6 **istraživanje o kapacitetima lakog naoružanja (SACS)**

komponenta ispitivanja lakog i malokalibarskog naoružanja koja prikuplja podatke o domaćim izvorima koji mogu da odgovore na SALW problem.

B.1.7 **ispitivanje potražnje za malokalibarskim oružjem (SADS)**

komponenta istraživanja o SALW koja se nadovezuje na ispitivanje percepcije malokalibarskog naoružanja (SAPS) i u kojoj se prikupljaju specifični podaci o motivaciji i načinima nabavke i vlasništva nad SALW.

B.1.8 **istraživanje distribucije lakog naoružanja (SADA)**

komponenta istraživanja o SALW koja prikuplja podatke o vrsti, količini, vlasništvu, distribuciji i premeštanju lakog i malokalibarskog naoružanja unutar zemlje ili regiona.

B.1.9

ispitivanje uticaja lakog naoružanja (SAIS)

komponenta ispitivanja lakog i malokalibarskog naoružanja koja prikuplja podatke o uticaju koji lakog i malokalibarskog naoružanja na zajednicu i socijalni i ekonomski razvoj.

B.1.10

ispitivanje percepcije malokalibarskog naoružanja (SAPS)

komponenta ispitivanja lakog i malokalibarskog naoružanja koja preko fokus grupa, intervju a i studija domaćinstava, prikuplja kvalitativne i kvantitativne podatke o stavovima lokalne zajednice prema lakom i malokalibarskom naoružanju i mogućim intervencijama.

B.1.11

standard

standard je dokumentovani dogovor koji sadrži tehničke specifikacije ili druge precizne kriterijume, koje treba koristiti konzistentno, kao pravila, smernice ili definicije karatkteristika, da bi se osiguralo da materijali, proizvodi, procesi i usluge odgovaraju svojoj svrsi.

Napomena: Cilj RMDS je da poboljša bezbednost i efikasnost kontrole SALW podržavanjem poželjne procedure i prakse kako u glavnim štabovima, tako i na terenu. Da bi bili efikasni, standardi treba da budu merljivi, mogući, proverljivi i pogodni za definisanje.

B.1.12

istraživanje (SALW ispitivanje)

sistematski i logičan proces za utvrđivanje prirode i razmera širenja lakog i malokalibarskog naoružanja i njegovog uticaja na region, naciju ili zajednicu radi pružanja preciznih podataka i informacija za sigurnu, efikasnu i uspešnu intervenciju od strane odgovarajuće organizacije.